

Beograd, 8. novembra 2013. godine

KAKO DO NOVOG USTAVA

Evropske integracije i sporazum Beograda i Prištine dve su okolnosti koje konstituišu novi ustavni trenutak, jer pitanje odavno nije više da li, već kada i kako će trenutni Ustav Srbije biti zamenjen novim, a javna rasprava koja je će tome prethoditi, ključni je preduslov da se ne ponove greške iz prošlosti i obezbedi legitimitet najvišeg pravnog akta države, zaključeno je na javnoj raspravi povodom predstavljanja predloga praktične politike „Kako do novog Ustava: meritum i procedura“.

U uslovima očekivane i neophodne revizije najvišeg pravnog akta Srbije, diskusija je bila posvećena razmatranju, ne samo razlozima za promenu, već i okvirima za sadržaj i potencijalnom načinu donošenja novog Ustava. Ustav Republike Srbije iz 2006. godine, donet je van svih pravila demokratske procedure, ali razlozi za promenu ne tiču se samo procedure usvajanja, već su i meritorni, tj. odnose se na sve nedostatke koje ovakav Ustav Republike Srbije ima u tehničkom, jezičkom, ali nadasve pravnom smislu. Međutim, osim toga, danas postoje još dve važne okolnosti koje predominantno utiču na ustavnu reviziju i stvaranju novog ustavnog trenutka: Briselski sporazum između Beograda i Prištine i otvaranje pregovora o punopravnom članstvu Srbije u Evropskoj uniji.

Vladimir Pavićević, član Istraživačkog foruma Evropskog pokreta u Srbiji i koautor rada, podsetio je da je javna rasprava nastavak inicijative koji je Istraživački forum pokrenuo 2012. godine prvom analizom na ovu temu u kojoj su razmatrana pitanja legaliteta i legitimiteta postojećeg Ustava. On je podsetio na zaključak da je Ustav pao na tim testovima, kao i da građani i građanke Srbije još uvek žive u ranije konstatovanom stanju nereda i (ne)prava i dodao da se konačno stvorio povoljan

trenutak za stvaranje i donošenje novog Ustava.

„Iako nismo naročito daleko stigli u poređenju sa prošlom godinom, bazični konsenzus koji postoji među političkim akterima u Srbiji oko usvajanja evropskog pravca i evropskih vrednosti i dalje postoji, a to zahteva donošenje novog Ustava. Takođe ovo podrazumeva i odluku treba li te vrednosti integrisati u sam tekst novog Ustava. Pitanje Kosova koje se polako (raz)rešava takođe govori tome u prilog, a sama svrha donošenja Ustava iz 2006 prestaje da važi“, rekao je Pavićević.

Međutim, on je dodao da je **izuzetno važno da se usaglas i izabere način na koji će taj novi Ustav donese**, posebno imajući u vidu krajnje problematično donošenje važećeg Ustava. Iako autori teksta smatraju da bi najbolje rešenje za donošenje novog Ustava bilo **sazivanje Ustavotvorne Skupštine**, smatraju da realni usovi za to ne postoje, odnosno da bi bilo veoma teško obezbediti konsenzus o tome. Sa druge strane, smatraju da je ovaj problem moguće premostiti **faktičkom konstituantom**. Ovo bi podrazumevalo da se uoči raspisivanja

sledećih parlamentarnih izbora, na osnovu prethodnog dogovora najvažnijih političkih aktera, građanima pošalje jasna poruka da će prvi zadatak novog saziva Skupštine biti donošenje novog Ustava.

„Smatramo da faktička konstituenta zaslužuje pažnju javnosti jer bi se na ovaj način eliminisale svi nedostaci ne samo prethodnog Ustava već i svih prethodnih ustavnih promena u Srbiji“, poručio je Pavićević.

„Uoči raspisivanja izbora, građanima će se na ovaj način poslati dve veoma važne poruke - najbitniji politički akteri će pokazati da postoji jedinstvo da se država uredi na način koji je zaista najbolji za građane, kao i poruka o tome kolika je odgovornost u njihovim rukamajer neće glasati za stranke i izborne liste već i za novi Ustav Srbije“ objasnio je Pavićević, dodajući da bi novi saziv parlamenta, nakon usvajanja novog Ustava, nastavio da radi kao zakonodavno telo.

On je istakao da u prilog hitnosti donošenja novog Ustava koji neće biti krnji kao postojeći, govori i ocena samog Ustavnog suda koji da je važeći Ustav toliko loš da ga je nemoguće popraviti amandmanima.

Vladimir Džamić, član Istraživačkog foruma i koautor predloga javne politike, izneo je optimističnije viđenje i istakao da je izvestan napredak ipak napravljen, odnosno i da smo korak bliže ustavnoj reviziji. **„Danas se više ne govori o tome da li će se ustav menjati već kada će se to dogoditi“,** rekao je Džamić.

On je ukazao na izveštaj Evropske komisije za 2013. godinu sugerise da Ustav treba uskladiti sa mišljenjem Venecijanske komisije iz 2007. godine, posebno kada je u pitanju izbor sudija gde je ostavljen veliki prostor za političke uticaje u tom procesu. Takođe, složio se da **postoji ustavni trenutak i da je važno da se taj trenutak iskoristiti**, ne samo zbog pregovora sa EU i preporuka Komisije već **pre svega zbog građana koji zaslužuju pristojnu, odgovornu i logičnu vlast**. Neodrživ politički sistem koji se nalazi između kvazi predsedničkog i kvazi parlamentarnog je takođe gorući problem koji zahteva promenu Ustava.

„Da među samim političkim akterima postoji svest o potrebi revizije Ustava potvrđuju i neke izjave najviših državnih zvaničnika, kao i stavovi najvećeg broja političkih stranaka“, rekao je Džamić podsetivši prisutne na neke poruke i inicijative promene Ustava koje su postojale u prethodnom periodu. On je u tom smislu ukazao na **izuzetan značaj dijaloga stranaka na vlasti i stranaka u opoziciji** kada je u pitanju promena Ustava i podsetio da je ova promena neophodna između ostalog i kako bismo mogli u potpunosti da preuzmemo obaveze koje proizilaze iz međunarodnih ugovora i prava. Takođe, Džamić je naglasio važnost javne rasprave koja mora biti inkluzivna i sveobuhvatna, odnosno da pored stručne, akademske i političke javnosti uključi i organizacije civilnog društva i građane.

Saša Gajin, docent na Pravnom fakultetu Univerziteta Union u Beogradu, je između ostalog istakao da je Ustav iz 2006 doneo izvesno nazadovanje u obezbeđivanju zadovoljavajućeg nivoa ljudskih prava načinom na koji su ona definisana. Pored toga osvrnuo se na nelegitimne političke i pravne odredbe i standarde koji čine seo Ustava.

„Ne postoji nijedan pravni dokument koji je usvojen na način na koji je usvojen Ustav iz 2006. godine”, rekao je Gajin podsetivši da su svi najvažniji akteri bili isključeni u tom procesu. U odnosu na samu promenu Ustava, on je istakao da je važno definisati obim promena koje bi bile neophodne i odlučiti da li je potrebno menjati samo neke delove ili čitav tekst Ustava. Prema mišljenju Gajina, kako bi **sam proces donošenja novog Ustava** bio kvalitetan i kako bi se obezbedio legitimitet, pored uključivanja svih relevantnih aktera, **bi morao da potraje dovoljno dugo.**

„Potrebno je zatvoriti otvorena pitanja u Ustavu, a pitanja koja su u osnovi jedne političko-pravne zajednice ne smeju se rešavati između malog broja ljudi“, zaključio je Gajin.

Istraživački forum Evropskog pokreta u Srbiji je [inicijativu o promeni](#) Ustava Republike Srbije pokrenuo prošle godine, na šestogodišnjicu od njegovog donošenja, a rad koji je predstavljen na sedmu godišnjicu Ustava, predstavlja nastavak prethodnog istraživanja autora o neophodnosti i mogućnostima sprovođenja ustavne revizije u Srbiji.

Iščekujući novi Ustav(ni) trenutak, Evropski pokret u Srbiji nastoji da doprinese stvaranju uslova u kojima će njegovo donošenje, između ostalog, biti zasnovano na što širem i većem razumevanju značaja procedure i sadržaja za legitimitet najvišeg pravnog akta kao preduslov demokratskog funkcionisanja društva u celini.

Predlog javne politike „Kako do novog Ustava: meritum i procedura“ nastao je u okviru projekta [„Iščekujući novi Ustav“](#) koji Evropski pokret u Srbiji sprovodi uz podršku ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji.

Istraživački forum predstavlja programsko telo Evropskog pokreta u Srbiji u okviru koga se sprovode sveobuhvatna i dubinska istraživanja i analize aktuelne situacije u procesu reformi, odnosno pišu i predstavljaju alternativni predlozi za javnu praktičnu politiku za efikasniju i efektivniju reformu u oblastima relevantnim za proces evropske integracije Srbije.

Rad Istraživačkog foruma Evropskog pokreta u Srbiji je podržan od strane **„Think Tank Fund“** programa **Fondacija za otvoreno društvo.**

Video zapis sa javne rasprave možete pogledati [ovde](#).

Izvor fotografija: www.mc.rs